

26B:2

En kommun tillämpade två olika va-taxor. Den ena, som bara avsåg fritidsbebyggelsen inom ett fjällområde, föreskrev betydligt högre bruksavgifter än den andra. Uttag av de högre avgifterna har prövats vara förenligt med va-lagens regel om skälig och rättvis avgiftsfördelning.

I.S. äger en fastighet i Tandådalen i Malungs kommun. Fastigheten ligger inom verksamhetsområdet för kommunens allmänna va-anläggning och är ansluten till denna beträffande såväl renvatten som avlopp. Byggnadsplan för det fritidsområde inom vilket fastigheten är belägen fastställdes 1965. Totalt omfattar planen 700 fastigheter. Ungefär hälften av dessa har hittills bebyggts.

Kommunen tillämpade 1976 två olika va-taxor. Den ena, som trätt i kraft den 1 januari 1973, avsåg "fritidsbebyggelsen i fjällområdet och även inom den permanenta bostadsbebyggelsen" (nedan kallad fritidstaxan). Enligt § 12 i denna taxa utgick bruksavgiften 1976 med en avgift per tariffenhet med 56 kr för vattenförsörjning och 56 kr för spillvattenavlopp, tillhopa 112 kr. Som tariffenhet räknas för fritidshus varje påbörjat 10-tal m² våningsyta. För servicefastighet räknas som tariffenhet varje gästbädd eller varje vattenklosett eller varje påbörjat 10-tal m² yta beräknad på visst sätt med eventuell reduktion av avgiftspliktiga ytor enligt bestämmelser i taxan. Taxan innehåller också en bestämmelse om reglering av bruksavgifterna efter index.

För fastighet utom fritidsbebyggelsen tillämpades 1976 en taxa som trätt i kraft den 1 juli 1973 (nedan kallad permanenttaxan). Enligt § 13 i denna taxa utgick bruksavgiften 1976 med 3 kr per m³ levererat renvatten i de fall då mätare fanns och annars med en avgift per år och tariffenhet om 15 kr 50 öre för vattenförsörjning och 16 kr 75 öre för spillvattenavlopp, tillhopa 32 kr 25 öre. Som en tariffenhet räknas en (1) poäng enligt följande poängskala:

Grundpoäng per lägenhet om kök, 7 poäng

Grundpoäng för varje tillkommande rum, 1 poäng

För ett rum och kokvrå eller kokskåp, 5 poäng

Badrum i lägenhet (badkar), 3 poäng

Gemensamt badrum för flera lägenheter, per lägenhet, 2 poäng

Vattenklosetter per lägenhet, 4 poäng

Separat dusch, 2 poäng

Tvättstuga eller tvättmaskin per lägenhet, 2 poäng

Bil per st, 1 poäng

Storkreatur per 4 st, 1 poäng

Uppståndare, 1 poäng

För industrier, kontors-, affärs- och liknande fastigheter, skall följande beräkningsgrund för beräkning av årsavgifterna tillämpas:

Grundpoäng per fastighet utan wc, 5 poäng

Grundpoäng per fastighet med wc, 8 poäng

Lunchrum med tappställe, 3 poäng

Från och med 1977 gäller fritidstaxan endast fritidsbebyggelsen inom fjällområdet medan övrig fritidsbebyggelse liksom permanentbebyggelsen debiteras avgifter enligt bestämmelserna i permanenttaxan. Inom fjällområdet, vilket omfattar Sälenfjället, finns ingen permanentbebyggelse förutom hotell och därmed jämställda byggnader.

Kommunen yrkade vid Va-nämnden förpliktande för I.S. att till kommunen utge skillnaden mellan en för andra och tredje tertialen 1976 debiterad avgift enligt fritidstaxan om 746 kr 66 öre och av henne erlagda 393 kr 32 öre eller 353 kr 34 öre jämte viss ränta därefter.

I.S. bestred bifall till kommunens talan på den grunden att kommunen tillämpar en sned betalningsregel då man låter fastighetsägarna betala bruksavgift efter husyta istället för efter förbrukning.

Kommunen anförde: Det är omöjligt att till rimliga kostnader installera vattenmätare i fjällstugorna. Grunden för att kommunen tar ut högre avgifter inom fjällområdet än inom kommunen i övrigt är att kostnaderna för va-anläggningen är högre i fjällområdet. Va-anläggningen i fjällområdet är dimensionerad för den toppbelastning som inträffar de veckor på året då alla stugor är bebodda. Detta innebär att anläggningen är överdimensionerad övriga tider på året. Kommunen har en lika stor vattenreservoar - en bassäng rymmande 600 m² - i Tandådalen som nere i Malung. Under högsäsong töms reservoaren i Tandådalen fortast. Elkostnaderna är också högre i fjällen eftersom elverket tillämpar en högre taxa där. I Tandådalen finns en grundvattentäkt. Därifrån pumpas vattnet till en lågreservoar och sedan till en högreservoar. Vidare finns en tryckstegringsstation. Nivåskillnaden är i vart fall 60-70 m. 1976 trycktes vattnet direkt från grundvattenpumparna ut på linjen. Tryckstegringspumparna fanns även då. Kostnaden för själva vattenframställningen är relativt låg. Järn i vattnet tas bort med filter. I Sälen finns nu ett reningsverk som togs i bruk 1977. Avloppet var tidigare kopplat till en enkammarbrunn varifrån det bräddade ut i en å. Ett reningsverk liknande det i Sälen är under byggnad i Tandådalen. Detta skall klara all planerad fritidsbebyggelse. 1976 fanns det i Tandådalen enbart avloppsledning med självfall. Arbetskraften är dyrare i fjällområdet eftersom kommunen måste betala trakamenten och mycket arbetstid går bort till resor. Även kostnaderna för arbetsmaskiner blir höga. Maskinerna får ofta stå stilla och vänta mellan olika arbetsmoment eftersom det inte lönar sig att flytta dem lång väg till någon annan arbetsplats. Marken i fjällområdet är svår att arbeta i. Schaktmassorna får föras från Tandådalen ner till Sälen. Fyllnadsmassorna måste köpas utifrån. Vidare är sommaren kort och man måste gräva djupt för att komma ner på frostfritt djup. Kommunen har övertagit de ledningar som dåvarande Lima kommun lagt. Dessa var såväl underdimensionerade som av delvis felaktigt material. Va-anläggningen i fjällområdet kräver också en hel del tillsyn.

Kommunen har i målet ingett sammanställning över kostnader och intäkter inom fjällområdet och uppställning över bruksavgifter enligt fritidstaxan respektive enligt permanenttaxan. Av de ingivna handlingarna framgår bl a följande. De totala kostnaderna per år för va-anläggningen inom fjällområdet är enligt

denna sammanställning 1 329 100 kr, varav löner inkl lönebikostnader 285 800 kr, medan intäkterna genom bruksavgifter är 693 986 kr. 52,2 % av kostnaderna täcks således genom avgifter. Täckningsgraden för hela kommunen är 49,6 %. Kommunen har enligt sammanställningen sex anställda för va-verksamheten. För dessa hänför sig i två fall 100 %, i två fall 30 %, i ett fall 40 % och i ett fall 20 % av arbetstiden till tjänstgöring inom fjällområdet.

I.S. anförde: Hon gör inte gällande att kommunen tar ut mer än självkostnaden i va-avgifter. Hon ifrågasätter inte heller kommunens uppgift att det är dyrare att dra va-ledningar i fjällområdet än i resten av kommunen. Hon vill däremot ha bedömt om det av kommunen i fritidstaxan tillämpade tariffsystemet verkligen medför en skälig och rättvis avgiftsfördelning mellan fastigheterna. Det finns fjällstugor som tillhör föreningar och utnyttjas hela året. För sådana fastigheter betalar inte högre avgift än för I.S:s fastighet, vilken bebos bara några veckor varje år. I stället för det av kommunen tillämpade systemet skulle i de fall då mätare inte kan installeras avgift kunna uttas med dels en fast avgift om 300 kr per år och fastighet och dels en rörlig avgift baserad på fastighetens storlek, där antal rum skulle utgöra bas för poängtal. Debiteringen skulle vara 10 kr/poäng och avgift utgå för minst 20 poäng. För I.S:s fastighet skulle detta innebära en bruksavgift per år om 590 kr, varav 300 kr fast avgift och 290 kr avgift för fyra rum eller 29 poäng.

Va-nämnden, som hållit förhandling i målet och därvid besett bl a Sälkfjällets reningsverk, lågreservoaren i Tandådalen, en grävarbetsplats i fritidsområdet i Tandådalen och I.S:s fastighet, **yttrade**: Enligt lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar åligger det huvudman för allmän va-anläggning att låta ägaren till varje fastighet inom anläggningens verksamhetsområde bruka anläggningen om fastighetens behov av anordningar för vattenförsörjning och avlopp inte med större fördel kan tillgodoses på annat sätt. Detta innebär att huvudmannen är skyldig att ge anläggningen en sådan kapacitet att varje bruksberättigad fastighet när som helst kan nyttja anläggningen fullt ut. Lagen föreskriver vidare att ägare till sådan fastighet som angetts ovan är skyldig att genom avgifter bidra till kostnaderna för anläggningen i dess helhet och att avgiftsskyldigheten skall fördelas mellan fastigheterna efter skälig och rättvis grund.

I.S. har visserligen som formell grund för sitt bestridande åberopat endast att fritidstaxans konstruktion strider mot va-lagens bestämmelser. Enär fritidstaxan, som nedan sägs, ger högre avgifter än permanenttaxan och då I.S. yrkar sänkt bruksavgift får i hennes talan anses ligga en begäran om prövning av om kommunen är berättigad att utta högre avgifter i fjällområdet än inom verksamhetsområdet i övrigt.

Va-nämnden upptar först frågan om fritidstaxans konstruktion till bedömning. Erfarenhetsmässigt utgörs kostnaderna för allmän va-anläggning till alldeles övervägande del av fasta kostnader. Det kan därför inte anses strida mot lagens föreskrift om avgiftsskyldighetens fördelning att tillämpa en va-taxa

enligt vilken avgift för fritidsfastighet inte påverkas av vattenförbrukningen på fastigheten i vidare mån än som följer av att fastighet med större våningsyta - och således normalt högre vattenförbrukning - får betala en högre avgift än fastighet med mindre våningsyta. Den omständigheten att viss fastighet används endast under en del av året föranleder inte till annan bedömning härvidlag.

Vad härefter angår det faktum att kommunen fördelar avgifterna genom att tillämpa olika taxor så konstaterar Va-nämnden först att bruksavgiften 1976 för I.S:s fastighet skulle ha blivit lägre om permanenttaxan tillämpats istället för fritidstaxan.

Va-nämnden gör vidare följande bedömning. Där på grund av bl a bebyggelsens lokalisering eller terrängförhållandena kostnaden för anslutning till det allmänna anläggningen av viss eller vissa fastigheter är avsevärt högre eller lägre än för övriga fastigheter har huvudmannen rätt att anpassa avgifterna med hänsyn härtill. Vad nu redogjorts för var i 1955 års va-lag upptaget i en särskild paragraf (15 § andra stycket) men innefattas numera i bestämmelsen i 1970 års va-lag om skälig och rättvis fördelning av avgifterna mellan fastigheterna.

Nämnden har besett I.S:s fastighet och fjällområdet i övrigt i erforderlig del. Vidare har kommunen företett rörnätplan och karta samt tidigare nämnda utredningar. Mot bakgrund härav finner nämnden att det inte kan anses oförenligt med regeln om skälig och rättvis avgiftsfördelning att inom fjällområdet - särskilt genom områdets avlägsna och otillgängliga läge och därav följande högre arbetskostnader - utta den i fritidstaxan stadgade avgiften. Under hänvisning till vad som ovan anförts finner Va-nämnden att bruksavgiften således skall utgå enligt taxan.

Va-nämnden förpliktade I.S. att utge den fordrade avgiften, efter avdrag av vad hon redan betalat, jämte ränta.

Beslut: 1978-10-27, BVA 66

Mål nr: VA 131/77